

Ska jag vara kvar med min förmånsbestämda ålderspension (FÅP) eller byta till den nya premiebestämda pensionen AKAP-KR med tilläggspremier?

Från den 1 januari 2023 finns det ett förändrat pensionsavtal för den kommunala sektorn.

Det förändrade pensionsavtalet AKAP-KR*, är ett helt premiebestämt pensionsavtal. Det betyder att pensionen räknas fram när det är dags att gå i pension. Varje kvartal betalar din arbetsgivare premier till dig som du får välja vart de ska placeras. Det gamla pensionsavtalet KAP-KL har både en premiebestämd och en förmånsbestämd del. Den förmånsbestämda pensionen beräknas med hjälp av tid, dvs hur länge du har jobbat inom den kommunala sektor och lön, dvs hur mycket har du tjänat.

Det förändrade avtalet omfattar samtliga anställda inom kommun, region och kommunala bolag (medlemmar i Sobona), födda 1958 och senare, samt alla som anställs inom kommunal sektorn efter 1 januari 2023.

Anställda i det äldre pensionsavtalet KAP-KL, med en lön (pensionsunderlag) över 44 375 kr/mån behöver göra ett val, antingen stanna kvar i pensionsavtalet KAP-KL och fortsätta att tjäna in till den förmånsbestämda pensionen eller gå över till AKAP-KR med tilläggspremier. Avtalsvalet gäller alla som har rätt till en förmånsbestämd ålderspension och även de som under december månad hade en fast lön som överstiger 44 375 kr som arbetsgivaren rapporterat in.

De som väljer att byta från KAP-KL till AKAP-KR får tilläggspremier på lön över 7,5 inkomstbasbelopp, dvs 44 375 kr/mån (2022). Hur mycket tilläggspremier du får beror på ditt födelseår och det varierar mellan 0,5% och 8,5%. *Se tabellen sist i dokumentet.*

Om du väljer att gå över till det nya AKAP-KR så omvandlas den hittills intjänade förmånsbestämda ålderspensionen per 31 december 2022 till en "intjänad pensionsrätt (IPR 22)", dvs den hittills intjänade pensionen läggs som ett så kallat fribrev och räknas årligen upp.

Du har ett viktigt val att göra!

Fram till 31 maj 2023 erbjuds alla anställda som har rätt att göra ett avtals val välja om de vill stanna kvar i KAP-KL eller byta till AKAP-KR.

Vad är det för skillnad mellan KAP-KL och AKAP-KR?

AKAP-KR är ett helt premiebestämt system. KAP-KL är både ett premiebestämt- och förmånsbestämt system.

• Hur fungerar premiebestämd pension?

Med en premiebestämd pension bestämmer du hur dina premier ska placeras. Du vet hur stora premier arbetsgivaren betalar till dig, men du vet inte hur stor pensionen blir. Hur stor pensionen blir påverkas av vilken avkastning/återbäringsränta du kommer att få och under vilken period du väljer att ta ut din pension. Kortaste uttagstid är tio år.

I en premiebestämd pension kan du välja att placera dina premier i traditionell förvaltning – eller i fondförvaltning. Traditionell förvaltning är ett tryggt sparande med återbäringsränta och garanti. Det innebär att det försäkringsbolag som du har valt ansvarar för att förvalta ditt pensionskapital, och du har en garanti på pensionsbeloppet. Du får återbäringsränta eller avkastningsränta på dina

pensionspengar. Fondförvaltning innebär att du väljer vilka fonder du vill placera dina pensionspengar i. I fondförvaltning finns ingen garanti på pensionsbeloppet och du väljer själv vilken risknivå du vill ha på ditt sparande.

- **Hur fungerar förmånsbestämd pension?**

Med en förmånsbestämd pension är du garanterad en viss procent av den del av din genomsnittliga lön de senaste åren (pensionsunderlag*) som är större än 7,5 inkomstbasbelopp (motsvarar 2023 en lön på 46 438 kr/mån). Pensionsutbetalningen är livsvarig.

Fördelen är att du vet vad du får i pension, men du kan inte påverka vare sig placering, avkastning eller uttagstid. Däremot är du garanterad en årlig ökning av pensionsbeloppet som följer av prisbasbeloppets förändring.

För att få en hel förmånsbestämd ålderspension ska du ha arbetat inom den kommunala sektorn i totalt 30 år. Den förmånsbestämda pensionen tjänas som längst in till 65 års ålder. Du har möjlighet att ta ut din förmånsbestämda pension redan vid 61 års ålder, som då också blir slutbetalad av arbetsgivaren som om du skulle arbetat kvar till 65 år.

- **Vad betyder AKAP-KR för min pension?**

Din arbetsgivare sätter av 6% av din lön upp till 7,5 inkomstbasbelopp till en premie som du själv får bestämma placering av. På lön över 7,5 inkomstbasbelopp så är premieavsättningen 31,5%. Väljer du att gå över från KAP-KL till AKAP-KR så får du dessutom tilläggspremier på lön som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Den hittills intjänade förmånsbestämda ålderspensionen (FÅP) omvandlas till en livsvarig förmån IPR22. IPR22 indexeras med inkomstbasbeloppet fram till uttagstidpunkten. Första indexeringen sker 2024. Under utbetalning indexeras IPR22 med prisbasbeloppet.

- **Vad betyder KAP-KL för min pension?**

Väljer du att vara kvar i KAP-KL så sätter din arbetsgivare av 4,5% av lön upp till 30 inkomstbasbelopp till en premiebestämd försäkring. På pensionsunderlag mellan 7,5 och 20 inkomstbasbelopp får du också en livsvarig förmånsbestämd ålderspension. Beroende på din ålder varierar förmånen mellan 55,00% - 58,21% på ditt pensionsunderlag. På pensionsunderlag mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp är din livsvariga förmånsbestämda ålderspension mellan 27,50 - 29,11%, beroende på din ålder.

Hur ska jag välja - ska jag vara kvar i KAP-KL eller byta till AKAP-KR?

Det finns inget enkelt svar. Förmåns- eller premiebestämd pension är två helt olika pensionssystem. Vad som blir bäst för dig beror till exempel på hur länge du kommer att arbeta, din framtida löneutveckling, om framtida arbetsgivare är inom sektorn eller ej, hur länge du lever och vilken återbäringsränta/avkastningsränta du kommer att få.

Vad är det som kan påverka mitt val att byta från KAP-KL till AKAP-KR?

- **Din ålder** – hur många år har du kvar till pensionsavgång och hur länge hinner du få avkastning på pensionskapitalet?
- **Tid i kommunal sektor** – hur många år har du arbetat och hur många år planerar du att arbeta inom kommunal sektor?
- **Hel- eller deltid** – planerar du för att jobba hel- eller deltid de sista åren före pensionsavgång?
- **Ålder vid pensionsavgång** - Planerar du att gå i pension före 65, vid 65 eller efter 65 år?

- **Avkastningens storlek** - Kommer din genomsnittliga avkastning att vara mindre, lika stor eller större än inflationen?
- **Framtida lön** – Förväntar du dig löneökningar som är större än förändringen av inkomstbasbeloppet? Hur kommer ditt pensionsunderlag att förändras fram till pensionsavgången?

Vad mer kan vara av betydelse för ditt val?

Hur viktigt är det för dig

- att känna till storleken på din livsvariga tjänstepension?
- att kunna påverka placeringen av din tjänstepension?
- att kunna påverka avkastningen/återbäringsräntan av din tjänstepension, vilket inom fondförvaltning också innebär en risk?
- att kunna välja annan utbetalningstid än livsvarigt av din tjänstepension?

Några fler frågor du kan ställa dig:

a) Hur länge har du arbetat inom kommun- och regionsektorn?

Förmånsbestämd ålderspension beräknas, tidigast från det att du fyllde 28 år och som längst fram till 65 år, med en tidsfaktor. Hur mycket tid du har tjänat in till din kommande förmånsbestämda ålderspension är en del i hur stor den förmånsbestämda ålderspensionen blir.

Har du jobbat inom kommun- och regionsektorn i minst 30 år (mellan 28 och 65 år) så får du en hel förmånsbestämd ålderspension. Har du mindre tid än 30 år inom kommun- och regionsektorn så får du en proportionell del av förmånen. Avslutar du din anställning inom kommun- eller regionsektorn innan du går i pension så läggs din förmån i en livränta (fribrev). Med lång anställningshistorik och fortsatt anställning inom kommun- eller regionsektorn till pensionsavgång **kan** det vara mer fördelaktigt att fortsatt omfattas av KAP-KL men pensionsutfallet påverkas också av din lön (se punkterna d och e om lönenivå).

b) Hur långt har du kvar tills du tar ut din pension och tänker du arbeta vidare inom kommun- eller regionsektorn?

Har du långt kvar till pension och har mindre intjänad tid till din förmånsbestämda ålderspension eller ingen intjänad tid alls bör du jämföra de olika avtalsalternativen och reda ut vilket avtal som blir mest fördelaktigt för just dig. Med lång tid kvar till pensionsuttag och om du är kvar i anställning inom kommun- eller regionsektorn fram till pensionsuttaget **kan** det vara fördelaktigt att kvarstå i KAP-KL. Om du däremot inte kommer att arbeta kvar inom kommun- eller regionsektorn fram till pensionsuttaget så **kan** AKAP-KR i stället vara ett mer fördelaktigt tjänstepensionsavtal att välja.

c) Tänker du fortsätta arbeta efter 65 år?

Om du fortsatt arbetar inom kommun- eller regionsektorn efter 65 år får du fortsatt premier till din tjänstepension motsvarande 4,5 % av din pensionsgrundande lön under och över brytpunkten om du kvarstår i KAP-KL. Den förmånsbestämda ålderspensionen i KAP-KL beräknas som längst till och med 65 års ålder men räknas efter det upp med 0,4 % per månad fram till det att du påbörjar uttaget av förmånen.

I AKAP-KR får du efter 65 år 6 % av din pensionsgrundande lön under brytpunkten och 31,5 % över brytpunkten fram till 69 år, därefter får du 6 % under och över brytpunkten i AKAP-KR.

d) Har du en lön som ligger nära brytpunkten 7,5 inkomstbasbelopp (motsvarar 46 438 kronor/månad)?

Om du inte kommer att göra en större lönekarriär under ditt resterande yrkesliv fram till 65 år inom kommun- eller regionsektorn eller att du går ner i sysselsättningsgrad **kan** det vara mer fördelaktigt att välja AKAP-KR.

e) Har du en lön som ligger klart över brytpunkten 7,5 inkomstbasbelopp eller antas du göra en lönekarriär framöver?

Om du har en väsentligt högre lön än brytpunkten och till det en lång anställningshistorik inom kommun- eller regionsektorn **kan** det vara mer fördelaktigt att fortsätta omfattas av KAP-KL och den förmånsbestämda ålderspensionen. Om du har en väsentligt högre lön än brytpunkten men kortare anställningshistorik inom kommun- eller regionsektorn så **kan** AKAP-KR med extra pensionsavsättningar vara ett mer fördelaktigt alternativ.

f) Är du intresserad av din pension?

Har du bra koll på din pension och dina olika pensionsdelar? Loggar du in på minpension.se? Följer du dina fondval? Att göra valet att fortsatt omfattas av KAP-KL eller att välja AKAP-KR är båda bra alternativ. Försök att sätta dig in i hur de olika avtalen fungerar. I KAP-KL är den förmånsbestämda delen bestämd till dina slutlöner och du gör själv inga val. Väljer du AKAP-KR så väljer du själv hur ditt pensionskapital ska förvaltas. Antingen i traditionell pensionsförsäkring med garanti eller i pensionsfonder med olika risktagande.

Förutsättningarna för vilket avtal som är bäst är individuellt och påverkas av flera av de frågor du kan ställa dig och som vi listat ovan. Eftersom din arbetsgivare eller någon av de administratörer som din arbetsgivare har avtal med eller din fackliga organisation inte är rådgivande så måste du själv bilda dig en uppfattning om din arbetssituation och vilket av de två avtalen som passar bäst för just dig.

*Förkortningar

- AKAP-KR – Avgiftsbestämd Kollektivavtalad Pension – Kommuner och Regioner
- AKAP-KL – Avgiftsbestämd Kollektivavtalad Pension – Kommuner och Landsting
- KAP-KL – Kollektivavtalad Pension – Kommuner och Landsting
- FÅP – Förmånsbestämd Ålders Pension, anställd med lön (pensionsunderlag) över 7,5 inkomstbasbelopp
- Pensionsunderlag – Medelvärdet av de fem högsta årslönerna under de sju år som kommer närmast innan året före du går i pension.

- Inkomstbasbelopp 2022 = 71 000 kr
Inkomstbasbelopp 2023 = 74 300 kr

- 7,5 inkomstbasbelopp = 532 500 kr vilket motsvarar en månadslön på 44 375 kr 2022 .
För 2023 motsvarar 7,5 inkomstbasbelopp 557 250 kronor/år eller 46 438 kronor/månad.

Jämförelsetabell över AKAP-KR och KAP-KL

	AKAP-KR	KAP-KL	
	Avgiftsbestämd (=premiebestämd)	Avgiftsbestämd (=premiebestämd)	Förmånsbestämd
Startålder för intjänande till tjänstepension	Ingen nedre gräns	21 år	28 år
Slutålder för intjänande till tjänstepension	Ingen övre gräns i anställning påbörjad före LAS-åldern.	Ingen övre gräns i anställning påbörjad före 67 års ålder.	65 år
Avgiftsbestämd (=premiebestämd) ålderspension under 7,5 inkomstbasbelopp	6 %	4,5 %	-
Avgiftsbestämd (=premiebestämd) ålderspension över 7,5 inkomstbasbelopp	31,5- % samt tilläggspremier enligt tabell för dig som får välja avtal senast 31 maj 2023.	4,5 %	-
Förmånsbestämd ålderspension	-	-	Beräknas på snittet av slutlöner över 7,5 inkomstbasbelopp. Pensionen är mellan 55 % och 58,21 % för lön mellan 7,5 och 20 inkomstbasbelopp respektive 27,5 % till 29,11 % för lön mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp. Därefter beräknas förmånen proportionellt efter din totala anställningstid inom kommun- och regionsektorn där 30 år utgör 1,0 i tidsfaktor.
Kan placeras av den anställda	Ja	Ja	Nej
Tjänstepensionsavsättning vid sjukdom, föräldraledighet, pliktjänst bland annat	Ja	Ja	Ja
Tjänstepensionsavsättning vid långvarig sjukdom då du erhåller sjuk- eller aktivitetsersättning eller arbetsskadelivränta från Försäkringskassan, samt beviljad AGS-KL ersättning	Ja, ersättning till tjänstepensionspremier betalas via, av arbetsgivaren tecknad, premiebefrielseförsäkring.	Ja, ersättning till tjänstepensionspremier betalas via, av arbetsgivaren tecknad, premiebefrielseförsäkring.	Ja, beräkningstidpunkten fastställs till dag före sjukdomstillfället för beräkning av löner då du var fullt arbetsför. Tid räknas fram till pensionsuttag.
Hur stor blir förmånen och vad påverkar pensionen?	Den pensionsgrundande lönen, hur länge du arbetar och avkastningen på pensionskapitalet. Din ålder har betydelse för storleken på de extra tilläggspremierna.	Den pensionsgrundande lönen, hur länge du arbetar och avkastningen på pensionskapitalet.	Genomsnittet av de sista pensionsgrundande årslönerna, hur länge du arbetar och din ålder. Från utbetalning värdesätts förmånen mot prisbasbeloppet.
När och hur förmånen kan plockas ut	Livsvarigt uttag tidigast från 60 års ålder, möjlighet att ta ut på 10 år som kortast utbetalningstid.	Livsvarigt uttag tidigast från 60 års ålder, möjlighet att ta ut på 10 år som kortast utbetalningstid.	Livsvarigt uttag tidigast från 61 års ålder.
Valfritt återbetalningsskydd	Ja	Ja	Nej
Obligatoriskt efterlevandeskydd	Ja	Ja	Ja

Tilläggspremier vid övergång till AKAP-KR

<i>Födelseår</i>	<i>Tilläggspremier på lön över 7,5 inkomstbasbelopp</i>
1958	8,5%
1959	8,5%
1960	8,5%
1961	8,0%
1962	7,5%
1963	7,0%
1964	6,5%
1965	6,0%
1966	5,5%
1967	5,0%
1968	4,5%
1969	4,0%
1970	3,5%
1971	3,0%
1972	2,5%
1973	2,0%
1974	1,5%
1975	1,5%
1976	1,0%
1977	0,5%
1978	0,5%
1979	0,5%
1980	0,5%
1981	0,5%
1982	0,5%
1983	0,5%
1984	0,5%
1985	0,5%